

IN MEMORIAM

GER VAN ZANEN (1929-2015)

Na ruim 54 jaar NMV-lidmaatschap overlijdt Ger van Zanen op 17 maart 2015 plotseling, op 85-jarige leeftijd - vlak voordat hij zijn huis uit moet, omdat specialisten vinden dat ze hem dan de beste zorg kunnen geven. Hij wordt onwel, wordt naar het ziekenhuis vervoerd en dat is het einde. Wellicht is het vooruitzicht zijn huis te moeten verlaten, hem te machtig geworden.

In 2009 krijgt Ger van Zanen van de Nederlandse Mycologische Vereniging de Cool- en Van der Lek-prijs voor zijn grote verdiensten voor de mycologie en de NMV. Hij is dan al sinds 2000 landelijk erelid van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging en vanaf 1991 erelid van de KNNV-afdeling Amsterdam.

Gerrit Cornelis Nicolaas van Zanen, geboren 22 december 1929, woont met zijn ouders in Amsterdam Oud-Zuid. In 1956 studeert hij af in de genetica aan de Universiteit van Amsterdam, waar hij ook plantkunde volgde bij Jacob Heimans, zoon van Eli Heimans en eveneens bekend botanicus. Zijn ouders hebben geen geld om zijn doctoraal te financieren, dus hij zoekt een baan en wordt na de vervulling van zijn militaire dienstplicht in 1958 biologieleraar aan het Willem de Zwijgercollege in Bussum.

*Ger van Zanen in het midden van de belangstelling als veldnotulist van de WMOLJ, in 2007.
(Foto Maurice van der Molen)*

In 1960 wordt hij lid van de KNNV-afdeling Amsterdam, zit vanaf 1962 20 jaar in het bestuur daarvan en wordt in 1968 voorzitter. In die afdeling ontmoet hij zijn latere vrouw Jannie Delver (1935-2001), lerares in Amsterdam-Noord, die bij haar ouders in Edam woont. Ger heeft een brede veldbiologische belangstelling; planten en paddenstoelen hebben zijn bijzondere interesse. Zijn allereerste artikel in *Natura* 1960 (1) op p.174 betreft de waarneming van Spechtinktzwammen. Het is dan ook niet verbazingwekkend dat Coolia 9, nr 1-2, van april 1962, al vermeldt dat Mej. J. Delver en Drs. G.C.N. van Zanen per 1-1-1961 nieuwe leden zijn. Ze trouwen in 1964 en gaan in Amsterdam-Nieuwendam, De Breekstraat 36, wonen, in de omgeving van Jannie haar werk.

Naar aanleiding van spectaculaire paddenstoelvondsten op de door schelpenbanken zeer kalkrijke voormalige zeebodem van de stranden en voorlanden van Oostelijk Flevoland richten Frans Tjallingii en Jasper Daams in 1975 de Werkgroep Mycologisch Onderzoek IJsselmeerpolders (WMOIJ) op, waarvan Ger lid wordt. Deze oudste regionale NMV-werkgroep onderzoekt de mycoflora in drie van de vier IJsselmeerpolders, n.l. de Noordoostpolder, Oostelijk Flevoland en Zuidelijk Flevoland. De vierde IJsselmeerpolder, de Wieringermeer, ligt te excentrisch voor onderzoek door de werkgroepleden en blijft buiten beschouwing. Mycologen zien een buitenkans om de ontwikkeling en successie van paddenstoelen op nieuw land te volgen.

Januari 1982 krijgt Ger een zware hersenbloeding en daardoor afasie. Met de steun van Jannie en met enorme wilskracht werkt hij aan zijn herstel. Veel uitgevallen functies herstellen zich, maar niet alle. Hij wordt als biologieleraar afgekeurd, belandt in de ziektewet en is genoodzaakt zijn voorzitterschap van KNNV-afdeling Amsterdam neer te leggen. Nu stort hij zich volledig op natuurstudie en verdiept zich nog meer in paddenstoelen. Hij volgt Frans Tjallingii op als mycologisch secretaris van de WMOIJ en wordt districtscoördinator van de provincie Flevoland. Wekelijks op inventarisatie-excursie in een van de vele terreinen in Flevoland, notuleren, verzamelen, microscoperen, lijsten maken, herbarium opbouwen en gevonden soorten in een kaartstelsel zetten. Die kaarten vormen de basis voor zijn 'Totaallijsten van paddenstoelen gevonden in de provincie Flevoland in de periode', met daarin de vanaf de oprichting van de WMOIJ in 1975 in Flevoland gevonden soorten met o.a. data, groeiplaatsen, vindsters, al dan niet Rode Lijst, herbaria. De eerste editie is t/m 1981, de tweede t/m 1985 is niet gedistribueerd, de derde is t/m 1992, de vierde en laatste t/m 1999. De derde vermeldt 1371 soorten, de vierde 1547, dus in 7 jaar een toename van 176.

Als voorbeeld van de pedagogisch didactische benadering van Ger volgt een citaat uit zijn Totaallijst, het begin van 7. Uitspraak wetenschappelijke namen: "Voor heel wat mycologen (vooral amateurs, maar ook wel vakmensen!) blijken de schrijfwijze en de uitspraak van de wetenschappelijke paddenstoelnamen een struikelblok te vormen. Om t.a.v. het tweede punt althans enige hulp te bieden is in de Totaallijst bij alle wetenschappelijke geslachts- en soortnamen de klemtoon door een accent aangegeven. In de Nederlandse flora's voor hogere planten (Heimans, Heinsius & Thijssse en Heukels- Ooststroom- v.d. Meijden) is dit al sinds vele tientallen jaren gebeurd, evenals in de meeste buitenlandse flora's (bij de laatste drukken van Heukels van 1990 en 1996 helaas niet meer!). In de vroegere Nederlandse paddenstoelboeken, zoals Cool & van der Lek, werd deze goede gewoonte ook gevolgd, maar in bijna alle Nederlandse paddenstoelboeken van de laatste 60 jaar ontbreken de accenten helaas. Iedereen zal bemerken dat nogal wat klemtonen afwijken van de "traditie" in dit land, overigens precies als bij de hogere planten. Zeker is dat deze traditie hier en daar foutief (geweest) is en in de oudere Nederlandse (en andere) boeken zitten ook nog al wat foutjes."

De uitspraak van werkgroepleden wordt derhalve tijdens de excursies regelmatig gecorrigeerd!

Omstreeks dezelfde tijd verschijnt in 2000 ter gelegenheid van het 25- jarig bestaan van de WMOIJ bij de KNNV Uitgeverij “Paddenstoelen in Flevoland”, onder redactie van Ger van Zanen, Piet Bremer en Huub van der Aa, waarvan Ger vier hoofdstukken schreef.

In 2001 overlijdt zijn steun en toeverlaat Jannie, die prachtige tekeningen maakte van Ger z'n paddenstoelen, soms met hem naar excursies ging en hem op buitenlandse werkweeken en KNNV-reizen vergezelde. Daarna pakt hij toch weer de draad op, wordt zichtbaarder voor zijn burens en blijkt zich goed te kunnen redden. Hij gaat weer wekelijks op excursie, mee naar de buitenlandse werkweek, op KNNV-reis en donderdag naar het Rijksherbarium, later Nationaal Herbarium. Daar archiveert hij de diverse nalatenschappen van bekende mycologen zoals Henk Huijsman (1900-1986), Frans Tjallingii (1909-2007) en Bert Reijnders (1899-2002).

In 2011 rijdt hij voor het laatst met ons mee op buitenlandse werkweek. In 2013 heeft hij alleen het WMOIJ- voorjaarsprogramma nog halve dagen meegemaakt, hele dagen zijn hem dan al te zwaar.

Hij is voor velen degene die ze de eerste beginselen van paddenstoelkennis bijbrengt, nooit te moe om voor de zoveelste keer iets te herhalen en aan te geven waarop gelet moet worden. Toch treedt deze bescheiden man zo weinig op de voorgrond dat veel mensen hem ook nauwelijks kennen.

Omdat hij geen kinderen of naaste familie heeft en de laatste jaren per telefoon en email nauwelijks meer te bereiken is, krijgen we voor dringende zaken zowel van zijn burens als huisartsen namen en telefoonnummers. We zijn bijzonder dankbaar voor de goede zorgen van Hendrik en Paulien, de burens.

Mijn vrouw Yvonne heeft op zich genomen het levenswerk van Ger voor de WMOIJ voort te zetten. Christiane Baethcke doet dat voor de KNNV-Paddenstoelenwerkgroep in Amsterdam.

We missen hem heel erg!

Gerrit van Duuren

Ger van Zanen op excursie in Flevoland, in 2007. (Foto Maurice van der Molen)

